

Kohtuasi C-633/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

23. oktoober 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour d'appel de Bruxelles (Brüsseli apellatsioonikohus, Belgia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

18. oktoober 2023

Kaebajad:

Electrabel SA

Fédération belge des entreprises électriques et gazières

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL

Wind4Wallonia 2 SA

Luminus SA

EDF Belgium SA

Activent Wallonie SCRL

Eol'Wapi

Lumiwind C

Luminus Wind Together SC

Vastustaja:

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG)

Menetluses osales:

État belge

Põhikohtuasja ese

Tühistada Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz'i (elektri- ja gaasisektori reguleerimiskomisjon, edaspidi „CREG“) 28. veebruari 2023. aasta otsus (B)2511, mis käsitleb deklaratsiooni vormi, mille peavad esitama isikud, kes peavad tasuma elektritootjate turutulu ülempiiri raames kehtestatud maksu (edaspidi „vaidlustatud otsus“). Vaidlustatud otsus on kättesaadav järgmisel veebiaadressil: <https://www.creg.be/fr/publications/decision-b2511>.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühikokkuvõte

- 1 Võttes vastu 6. oktoobri 2022. aasta määruse (EÜ) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid (edaspidi „määrus 2022/1854“), oli Euroopa Liidu Nõukogu eesmärk hinnatõusu kontekstis „leevendada kõrgete energiahindade mõju erandlike, sihipäraste ja ajaliselt piiratud meetmete abil“ (kõnealuse määruse artikkel 1). Elektrituru kohta näeb see määrus ette eelkõige turutulu kohustusliku ülempiiri kehtestamise ja liigtulu jaotamist käsitlevad eeskirjad (vt sama määruse II peatüki 2. jagu, iseäranis artiklid 6 ja 7).
- 2 Määruse 2022/1854 artikli 2 punkti 5 kohaselt on „turutulu“ – realiseerunud tulu, mida tootja saab elektri müügi ja tarnimise eest liidus, olenemata sellise tehingu lepingulisest vormist, sealhulgas elektriostulepingud ja muud elektri hulgimüügiturul toimuvate kõikumiste vastu sõlmitud riskimaandustehingud ning välja arvatud igasugune liikmesriikide antav toetus“. „Liigtulu“ on „positiivne vahe tootjate turutulu (elektri MWh kohta) ja turutulu ülempiiri (180 eurot elektri MWh kohta) vahel, mis on sätestatud artikli 6 lõikes 1“ (määruse 2022/1854 artikli 2 punkt 9).
- 3 Selle määruse artikli 6 lõige 1 sätestab, et „[t]ootjate sellise turutulu ülempiir, mis saadakse elektri tootmisest artikli 7 lõikes 1 osutatud allikatest [see tähendab tuumaenergia; tuuleenergia; päikeseenergia; geotermiline energia; hüdroenergia ilma veehoidlata; biomassküetus, välja arvatud biometaan; jäätmed; pruunsüsi; toornaftatooted ja turvas], on 180 eurot toodetud elektri MWh kohta“.
- 4 Põhimõte on seega see, et elektrituru osalised, kes saavad kasu erakordselt kõrgetest elektrihindadest tulenevalt elektri järgmise päeva hulgihindade kujundamise süsteemist, ilma et kulud vastavalt kasvaksid, peavad riikidele loovutama tulu, mis ületab teatud ülempiiri, võimaldades nendel riikidel rahastada tarbijate toetuseks võetavaid sihipäraseid meetmeid. Kindlaksmääratud ülempiir on selgelt kõrgem keskmistest tippkoormuse hindadest turul enne 2022. aasta veebruari, kusjuures mõte on selles, et esialgsete investeerimisotsuste tegemise ajal ei näinud turuosalised ette võimalust saada tänu juhusele niisuguses ulatuses tulu, mis kujutab endast seega erakorralist tulu.
- 5 Belgia seadusandja lisis 22. detsembril 2022 määruse 2022/1854 rakendamiseks 29. aprilli 1999. aasta elektrituru korralduse seadusesse (loi du 29 avril 1999

relative à l'organisation du marché de l'électricité, edaspidi „elektriseadus“) V *ter* peatüki „Elektritootjate turutulu ülempiir“, mille alla kuuluvad artiklid 22 *ter* ja 22 *quater*. See muudatus viidi sisse 16. detsembri 2022. aasta seadusega, millega muudetakse 29. aprilli 1999. aasta elektrituru korralduse seadust ning kehtestatakse elektritootjate turutulu ülempiir (loi du 16 décembre 2022 modifiant la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d'électricité, edaspidi „16. detsembri 2022. aasta seadus“).

- 6 Elektriseaduse uus artikkel 22 *ter* kehtestab elektritootjate turutulu ülempiiri riigikassasse laekuva maksu kaudu, mis moodustab 100% nn „liigtulust“, mis on realiseerunud 1. augustist 2022 kuni 30. juunini 2023 (edaspidi „maks“). „Liigtulu“ tähendab tulu, mis ületab ülempiiri, milleks on määratud 130 eurot elektri MWh kohta (elektriseaduse artikli 22 *ter* lõige 4). Selle seaduse artikli 22 *ter* lõikes 5 on turutulu määratletud kui asjaomaste maksu tasuma kohustatud isikute poolt iga tehinguga saadud tulu elektri müügi ja tarnimise eest nimetatud ajavahemikul. Selle seaduse artikli 22 *ter* lõikes 5 on turutulu tulu, mida asjaomased maksukohustuslased saavad iga tehingu pealt elektri müügi ja tarnimise eest nimetatud ajavahemikul. Selle sätte teine lõik näeb ette eeldused (sõltuvalt tootmisüksuse liigist) selle tulu kindlaksmääramiseks. Nende eelduste aluseks on sisuliselt tehingud, mida maksu tasuma kohustatud isik on eeldatavalt teinud (vt käesoleva kokkuvõtte punkt 10 ja sellele järgnevad punktid).
- 7 Elektriseaduse artikli 22 *ter* lõige 6 seab CREGile ülesandeks määrata kindlaks selle deklaratsiooni vorm ja nende dokumentide formaat, mille asjaomast maksu tasuma kohustatud isikud peavad edastama selle maksu kindlaksmääramiseks. Sama artikli lõike 7 kohaselt peab CREG tegema iga maksu tasuma kohustatud isiku kohta ettepaneku maksmisele kuuluva maksu kohta ning iga ettepanek saadetakse seejärel Service public fédéral Économie'le (föderaalne majandusamet) (lõige 8). CREGi ülesanne on ka maksu tasuma kohustatud isikute deklaratsioonide kontrollimine (elektriseaduse artikli 22 *quater* lõige 1). Pärast CREGi ettepaneku saamist määrab Service public fédéral Économie kindlaks maksmisele kuuluva maksusumma (selle seaduse artikli 22 *quater* lõige 2). Kui maksu tasuma kohustatud isik deklaratsiooni õigeaegselt ei esita või esitab selle ebatäielikult, võib CREG teha maksu omal algatusel kindlaksmääramise ettepaneku (selle seaduse artikli 22 *ter* lõike 7 teine lõik).
- 8 Vastavalt elektriseadusele võttis CREG vastu vaidlustatud otsuse, mille tühistamist põhikohtuasja kaebajad, nimelt elektri tootmise ja tarnimise sektoris tegutsevad äriühingud ning sektori ettevõtjate ühendused, eelotsusetaotluse esitanud kohtult paluvad, eelkõige põhjendusel, et see otsus ei ole kooskõlas määrusega 2022/1854.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnang

Eelduste kasutamine tulu kindlaksmääramiseks

- 9 Põhikohtuasja kaebajad kritiseerivad eelduste kasutamist selle tulu kindlaksmääramiseks, mida elektritootjad turult saavad. Vaidlustatud otsuses on nimelt seoses selles esitatud deklaratsiooni vormi alusel edastamisele kuuluvate dokumentide/teabe puhul üle võetud eeldused, mis on sätestatud elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teises lõigus. Niisiis peab kasutaja oma tulu deklareerimisel selleks CREGi ette nähtud platvormil „valima rippmenüüs sobiva(d) eelduse(d) [...]“ (vaidlustatud otsuse punkt 83).
- 10 Esimene ja teine eeldus (mis on ette nähtud elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punktides 1 ja 2) kehtivad esiteks Doel 3 ja 4, Tihange 2 ja 3 tuumajaamade ning teiseks Tihange 1 tuumajaama kohta. Need on ümberlukkamatud eeldused.
- 11 Kolmas eeldus (elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkt 3) kehtib esimese kahe eeldusega hõlmamata üksuste kohta, mille tootmise suhtes kehtib elektriostuleping.
- 12 Neljas eeldus (elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkt 4) kehtib kolme esimese eeldusega hõlmamata üksuste suhtes, mis ei kuulu tootmistoetuste mehhanismi alla (välja arvatud juhul, kui see mehhanism näeb ette, et abisumma ei sõltu elektrihinna muutumisest).
- 13 Viies eeldus (elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkt 5) kehtib nelja esimese eeldusega hõlmamata üksuste suhtes.
- 14 Esimene ja viies eeldus põhinevad sisuliselt fiktsioonil, et elektrit peaks olema müüdud päevakaupa iga päeva elektrihinnaga elektriga kauplemise platvormil, kui elektrit müüakse forvardturul, ja tunnikaupa, kui elektrit müüakse järgmise päeva turul.
- 15 Kolmas kuni viies eeldus on ümberlukkavad, kui maksu tasuma kohustatud isik saab tõendada, et turutulu erineb nendes eeldustes kindlaks määratud tulust, ning põhjendada ümberlukkavas eelduses käsitletud müügistrateegiast erineva strateegia kasutamist (elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkt 6 ja vaidlustatud otsuse punkt 142). Selle eelduse ümberlukkamine on siiski halduslikult väga raske, kuna selleks peab maksu tasuma kohustatud isik tõendama oma tegelikke turutuluseid „kogu oma tootmispargi kohta“, mis hõlmab seega nii maksu alla kuuluvaid üksusi kui ka muid üksusi (näiteks gaasi- ja söetehnoloogiat).
- 16 Peale selle kohaldatakse ümberlukkitava laadi enda suhtes uusi ümberlukkamatuid eeldusi.

- 17 Esiteks, artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkti 6 alapunkti a kohaselt eeldatakse, et kontsernisisene müük „toimub [selle] artikli tähenduses tehingut puudutava tarneperioodi puhul tehingu päeva turuhinnale [vastava] hinna alusel, mis avaldatakse Belgia energiabloki kauplemisplatvormil“. Kontsernisisene tehing võib aga toimuda börsihinnast väiksema hinnaga (marginaali puudumine ja/või tootmise ja tarbimisega seotud kulude piiramine jagatud tegevuskohal) või sõltuda börsihinnast, mida ei avaldata Belgias.
- 18 Teiseks näeb selle sätte punkt b ette, et „kõik elektrikogused, mida toodetakse ja müüakse, kuid ei müüda tähtjaks, loetakse müüduks turu võrdlushinnaga,“ mis on elektriseaduse artikli 2 punktis 40 määratletud kui päeva börsihind (ning seega väga mõjutatav hinnakõikumistest, mis võivad tuua kaasa ülempiiri sagedasema ületamise ning seega kõrgema maksusumma). Tähtjaks müümata jäänud elektrikogus võib aga olla müüdnud lepingu alusel, ilma börsiindeksit või päeva börsiindeksit arvestamata.
- 19 Kolmandaks, selle sätte punktis d on ette nähtud, et „järgmise päeva turul müüdnud elektri koguse osas arvestatakse, et sellega on tehtud tehing iga ühetunnise tarneperioodi kohta“. Selle eelduse tulemuseks võib olla realiseerumata tulu arvesse võtmine (vt käesoleva kokkuvõtte punkt 21).
- 20 Arvestades neid kolme eeldust, mis on kohaldatavad eespool viidatud kolmanda, neljanda ja viienda eelduse ümberlukkamiseks, leiavad kaebajad, et kogu süsteem juhindub eeldustest ning seega ei võimalda see arvesse võtta tegelikult saadud tulu.
- 21 Selle süsteemi tagajärjeks on seega fiktiivse tulu arvesse võtmine, ilma et elektritootjad saaksid tõendada oma tegelikku tulu, kuna need eeldused on lõppkokkuvõttes ümberlukkamatud. Nõnda tuleneb nendest eeldustest, et ajavahemiku päeva või tunni lõikes ülempiiri ületamise korral kehtestatakse maksu, ehkki tegelikult saadud hind on ülempiirist madalam keskmine hind või ülempiirist madalam fikseeritud hind. Selle süsteemi tegelik eesmärk on kaebajate sõnul suurendada maksu, võtmata arvesse tegelikult realiseerunud tulu.
- 22 Määrusega 2022/1854 kehtestatud ülempiir on nende sõnul aga ette nähtud selle tulu suhtes, mis elektritootjad on tegelikult saanud, ning see on kohaldatav tehingute kaupa. Vastavalt selle määruse siduvusele ja vahetule õigusmõjule ning liidu õiguse esimuse ja tõhususe põhimõtetele, oli CREG kohustatud seda määrust rakendama ning pidi jätma kohaldamata riigisiseseid sätteid (käesoleval juhul eeldused), mis on vastuolus liidu õigusega.
- 23 CREG leiab, et määruse 2022/1854 eesmärk on kehtestada elektriturult saadud tulu kohustuslik ülempiir, kuid ilma ühtlustamiseta: liikmesriikidele jäi seega pädevus võtta vastu erinevaid meetmeid, mida nad tegidki, kuna võetud meetmed on liikmesriigiti väga erinevad, eriti selles osas, kui kõrge on ülempiir, millised on kohaldamise ajavahemikud jne.

- 24 Peale selle näeb määruse 2022/1854 põhjendus 37 sõnaselgelt ette, et liikmesriigid võivad kasutada turutulu ülempiiri arvutamiseks mõistlikke hinnanguid.
- 25 Seda seadusandja CREGi sõnul tegigi, kasutades vaidlusaluseid eeldusi, mis olid vajalikud, kuna tehniliselt ei ole võimalik iga tehinguga hõlmatud elektri elektroni seostada kindlalt konkreetse hinnaga.
- 26 Selle süsteemi tulemuseks ei ole fiktiivse tulu arvestamine, vaid sellega tehakse hinnanguid tulu ülempiiri kindlaksmääramiseks, kusjuures see on igal juhul palju kõrgem kui see, mida tootjad võisid loota enne energiakriisi turult saada.
- 27 Kuigi CREG ei vaidle vastu sellele, et tuumajaamasid puudutavad eeldused on tegelikult ümberlukkamatud, väidab ta, et need juhinduavad müügistrateegiast, mida on enne arvesse võetud kokkuleppel asjaomaste jaamade käitajatega, ning neid on rakendatud aastaid (maksude kogumiseks), mida ei saa pidada ebamõistlikuks.
- 28 Teiste eelduste kohta väidab ta, et need on ümberlukkamatud elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkti 6 alusel. Kuigi tõendid tegeliku tulu kohta tuleb esitada kogu tootmispargi kohta (seega mitte üksnes nende üksuste kohta, mille suhtes maksu kohaldatakse), on tegemist mõistliku nõudega, mille eesmärk on vältida tulu kunstlikku ülekandmist üksuste vahel. Selle sätte eesmärk on samuti takistada samasse kontserni kuuluvatel maksu tasuma kohustatud isikutel maksust kõrvale hoida nii, et nad näevad ette fiktiivse tehinguhinna, mis on ülempiirist madalam (strateegia, mis tuleneb ka määruse 2022/1854 artikli 6 lõikest 3). Teiste elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punkti 6 eeskirjade kohta märgib ta, et nende tulemusena ei kehtestata fiktiivset tulu, vaid nende eesmärk on võimaldada kohaldada tehingu kaupa arvestatavat maksu.
- 29 Belgia riik lisab, et määrus 2022/1854 ise ei kehtestanud konkreetset eeskirja liigtulu summa arvutamiseks ning, erinevalt määruses ette nähtust, ei ole komisjon andnud selle kohta suuniseid. Seega tuleb selline eeskiri kehtestada liikmesriikidel ning asjaomase määruse põhjendusest 37 tuleneb, et selleks on neil lubatud kasutada niisuguseid mõistlikke hinnanguid nagu vaidlusalused eeldused.
- 30 Eelduste kasutamine võimaldab leevendada tehnilisi raskusi, mis on seotud täpse hinna kindlaksmääramisega iga müüdü MWh kohta, mida tarnitakse maksu kohaldamise ajavahemiku jooksul. Samuti on eesmärgiks kergendada maksu tasuma kohustatud isikute ning maksu kohaldamisega tegelevate avalik-õiguslike üksuste halduskoormust.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus omakorda märgib, et kuna liikmesriikides on elektri hulgimüügiturud korraldatud erinevalt, ning tulenevalt kohalikest eripäradest, jätab määrus 2022/1854 liikmesriikide määrata viisi, kuidas ülempiiri rakendada, mis tähendab, et selle määrusega seoses tuli igas liikmesriigis võtta riigisiseseid meetmeid.

- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob sellega seoses samuti esile, et puuduvad komisjoni suunised kohustusliku ülempiiri rakendamise kohta, kuigi need on ette nähtud määruse 2022/1854 artikli 6 lõikes 5.
- 33 See kohus nendib siiski, et elektriseaduse artiklis 22 *ter* Belgia seadusandja kehtestatud süsteem, mis on vaidlustatud otsuse aluseks seoses tulude deklareerimise vormiga, mis on iga maksu tasuma kohustatud isiku maksusumma kindlaksmääramisele eelnev etapp, rajaneb tõepoolest eelduste kogumil või astmestikul, mida maksu tasuma kohustatud isik ei saa kunagi täielikult vältida, ning selle tagajärjeks on see, et tal ei ole võimalik deklareerida oma tegelikult saadud tulu. Nimelt on eelduste aluseks teoreetilised müügistrateegiad, mis ei ole seotud strateegiate ja tootjate müügi tegeliku olukorraga, ehkki määruse 2022/1854 sätted viitavad pigem sellele, et liigtulu arvutatakse tegelikult saadud turutulu alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tugineb sellega seoses nimetatud määruse järgmiste sätete sõnastusele (eelotsusetaotluse esitanud kohtu rõhuasetused):
- artikli 2 punktis 5 esitatud määratluse kohaselt on „turutulu“ „**realiseerunud tulu**, mida tootja saab elektri müügi ja tarnimise eest liidus, olenemata sellise tehingu lepingulisest vormist, sealhulgas elektriostulepingud ja muud elektri hulgimüügiturul toimuvate kõikumiste vastu sõlmitud riskimaandustehingud ning välja arvatud igasugune liikmesriikide antav toetus“;
 - artikli 2 punktis 9 esitatud määratluse kohaselt on „liigtulu“ „positiivne vahe **tootjate turutulu** (elektri MWh kohta) ja turutulu ülempiiri (180 eurot elektri MWh kohta) vahel, mis on sätestatud artikli 6 lõikes 1“;
 - artikkel 6 „Turutulu kohustuslik ülempiir“ sätestab:
 - „1. **Tootjate sellise turutulu** ülempiir, mis saadakse elektri tootmisest artikli 7 lõikes 1 osutatud allikatest, on 180 eurot toodetud elektri MWh kohta.
 2. Liikmesriigid tagavad, et turutulu ülempiiri kohaldatakse tootjate [...] kogu turutulu suhtes, [...]“;
 - artikkel 7 „Turutulu ülempiiri kohaldamine elektritootjate suhtes“ näeb ette:

„Artiklis 6 ette nähtud **turutulu** ülempiiri kohaldatakse järgmistest allikatest toodetud elektrienergia **müügist saadud turutulu** suhtes: [...]“.
- 34 Lisaks paistab, et kehtestatud süsteemi kontseptsioon, see tähendab turutulu suhtes ülempiiri kehtestamine ja liikmesriikide võimalus võtta sellest ülempiirist kõrgem tulu endale, viitab juba ise tingimata tegelikult realiseerunud tulule. Nimelt võib realiseerumata tulu äravõtmine kätkeada endas vastuolu.

- 35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et seda paistab kinnitavat eelkõige määruse 2022/1854 põhjendus 30:

„Turutulu ülempiir tuleks kehtestada pigem turutulule kui tootmise kogutulule (sealhulgas muudele võimalikele tuluallikatele, näiteks lisatasule), et see ei mõjutaks oluliselt projekti esialgset eeldatavat kasumlikkust. Olenemata lepingulisest vormist, milles elektriga kauplemine võib toimuda, **tuleks turutulu ülempiiri kohaldada üksnes realiseerunud turutulu suhtes. See on vajalik selleks, et mitte kahjustada tootjaid, kes ei saa praegustest kõrgetest elektrihindadest tegelikult kasu**, sest nad on oma tulude puhul maandanud riske elektri hulgimüügituru kõikumiste vastu. **Seega niivõrd, kuivõrd praegused või tulevased lepingulised kohustused**, näiteks taastuvelektri ostulepingud ja muud liiki elektriostulepingud või forvardturu riskimaandused, **toovad elektritootmisest saadud turutulu, mis ulatub turutulu ülempiirini, ei tohiks käesolev määrus sellist tulu mõjutada**. Seetõttu ei tohiks meede, millega kehtestatakse turutulu ülempiir, takistada turuosalistel võtta selliseid lepingulisi kohustusi.“ (eelotsusetaotluse esitanud kohtu rõhuasetused)

- 36 See kohus toob välja, et põhjenduses 37 on seevastu sätestatud:

„Turutulu ülempiiri tõhusaks täitmise tagamiseks peaksid tootjad, vahendajad ja asjaomased turuosalistes esitama vajalikud andmed liikmesriikide pädevatele asutustele ja, kui see on asjakohane, põhivõrguettevõtjatele ja määratud elektriturukorraldajatele. **Pidades silmas selliste üksiktehingute suurt arvu, mille puhul liikmesriikide pädevad asutused peavad tagama turutulu ülempiiri täitmise, peaks neil asutustel olema võimalus kasutada turutulu ülempiiri arvutamiseks mõistlikke hinnanguid**.“ (eelotsusetaotluse esitanud kohtu rõhuasetused)

- 37 Lisaks sellele, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei näe, mis alusel võiks määruse põhjendus varjutada selle määruse sätteid, ei ole see kohus endiselt veendunud, et mainitud võimalus, et liikmesriigid peaksid saama kasutada hinnanguid, lubab neil näha ette süsteemi – mis rajaneb ainuüksi eeldustel, mis on osaliselt ümberlückamatud või osaliselt ümberlückatavad –, kuid viisil, mis säilitab tegureid, mille liikmesriik on teoreetiliselt ette kindlaks määranud (ümberlückamatud), võtmata arvesse tegelikult saadud tulu.

- 38 Mis puudutab CREGi ja Belgia riigi argumente tehniliste raskuste ja maksu tasuma kohustatud isikute halduskoormuse kergendamise kohta, siis eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kuigi need võivad põhjendada eelduste (või pigem hinnangute) kasutamist, ei saa nendega selgitada nende eelduste ümberlückamatut laadi ning maksu tasuma kohustatud isikutel peaks olema lubatud esitada tõendid oma tegelike müügistrateegiate ja oma tegeliku tulu kohta ning seda igatahes juhtudel, kus tehniliste üksuste ja müügitingimuste vaheline seos osutub võimalikuks.

- 39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib samuti, et komisjoni aruandest ei nähtu sugugi, et kõik liikmesriigid oleksid kehtestanud eeldustel rajaneva süsteemi: Belgia valik paistab olevat suhteliselt erandlik.
- 40 Niisugune maksu arvutamise aluseks olev eelduste süsteem tulu teoreetiliseks kindlaksmääramiseks nagu elektriseaduse artikliga 22 *ter* kehtestatud süsteem, mis on vaidlustatud otsuse aluseks, tekitab küsimuse selle kohta, kuidas tõlgendada määruse 2022/1854 artikleid 6, 7 ja 8, koostoimes artikli 2 punktidega 5 ja 9, et teha kindlaks, kas need sätted lubavad sellist süsteemi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seega oma otsuse tegemiseks vajalikuks pöörduda küsimustega Euroopa Kohtu poole.

Vaidlustatud otsusega hõlmatud ajavahemik

- 41 Osad kaebajad väidavad, et vaidlustatud otsus on õigusvastane sellepärast, et see määrab kindlaks deklaratsiooni vormi ja esitatavate dokumentide formaadi „ajavahemiku kohta 1. augustist kuni 31. detsembrini 2022 k.a.“, samas kui määruse 2022/1854 artikli 22 lõike 2 punktis c on kehtestatud tulu ülempiir ainult alates 1. detsembrist 2022 (erinevalt määruse ettepanekust, milles jäeti liikmesriikidele võimalus näha ette ennetähtaegne kohaldamine).
- 42 Nad väidavad, et ülempiiri ennetähtaegne kohaldamine rikub liidu õiguse õiguskindluse ja õiguspärase ootuse üldpõhimõtteid. Lisaks on sellel ennetähtaegsel kohaldamisel märkimisväärsed praktilised tagajärjed, sest 2022. aasta august oli kuu, mil elektri hinnad olid laes.
- 43 Nad lisavad, et seadusandja ei märkinud, mis põhjusel ta soovis määrust 2022/1854 ennetähtaegselt rakendada.
- 44 CREG vastab, et majanduspoliitika valdkonnas piirdub Euroopa Liidu sekkumine (käesoleval juhul nõukogu tegevus vastavalt ELTL artikli 122 lõikele 1 tõsiste raskuste puhul teatud toodetega varustamisel, eelkõige energeetika valdkonnas) majanduspoliitikate koordineerimisega, jättes täielikult alles liikmesriikide suveräänse maksustamisalase pädevuse, mistõttu sai Belgia seadusandja sellesse valdkonda sekkuda, võttes vastu „lisa“ meetme oma maksuautonoomia alusel.
- 45 Lisaks ei toonud tema väitel määrus 2022/1854 ise kaasa liigtulu maksustamise ühtsustamist, vaid piirdub liikmesriikide koordineeritud reageerimise kindlustamisega, kusjuures liikmesriikidele jääb endiselt ulatuslik tegutsemisruum olukorra tõhusaks lahendamiseks, arvestades nende riigisisese energiaturu eripärasid.
- 46 Belgia riik täpsustab, et see määrus ei keela mitte kuidagi Belgial võtta maksualaseid meetmeid, mis on kohaldatavad 1. detsembrist 2022 varasema ajavahemiku suhtes, käesoleval juhul ajavahemiku suhtes, mis algab 1. augustil 2022.

- 47 See, et Belgia kasutab oma maksustamisalast pädevust selle ajavahemiku suhtes õiguspäraselt, on tema sõnul kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega.
- 48 Belgia riik viitab ka määruse 2022/1854 artikli 8 lõikele 1, mille kohaselt liikmesriigid võivad „jätta kehtima või kehtestada meetmeid, mis piiravad artikli 7 lõikes 1 loetletud allikatest elektri tootjate turutulu veelgi, sealhulgas võimaldavad eristada tehnoloogiaid, samuti teiste turuosaliste, sealhulgas elektrikaubandusega tegelevate turuosaliste turutulust,“ ning seega ka laiendada ülempiiri selle määrusega ette nähtud ajavahemikust varasemale ajavahemikule.
- 49 Mis puudutab asjaolu, et määruse ettepanekus ette nähtud võimalust seda määrust vabatahtlikult ennetähtaegselt rakendada ei ole lõplikus tekstis üle võetud, siis see on väidetavalt seletatav sellega, et niisugune sõnaselge säte ei olnud vajalik, ega kujuta endast tõendit, et Euroopa seadusandja soovis tulu ülempiiri kehtestamise korra ennetähtaegset rakendamist keelata.
- 50 Eelotsusetaotluse esitanud kohus nendib, et väidlustatud otsuses viidatud ajavahemik tuleneb elektriseaduse artikli 22 *ter* lõikest 1, milles on sätestatud, et „käesolev artikkel kehtestab selle tulu ülempiiri [...], mis on realiseerunud 1. augustist 2022 kuni 30. juunini 2023 [...]“, ning selle seaduse seletuskirjas on märgitud, et see seadus „tagab määruse [2022/1854] osalise rakendamise“, kusjuures rakendamise „osalisus“ tuleneb asjaolust, et 16. detsembri 2022. aasta seaduse eesmärk on määruse 2022/1854 rakendamine üksnes elektri osas (selle määruse II peatükk), mitte nafta, gaasi ja kivisöe osas (määruse III peatükk).
- 51 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob esile, et Belgia seadusandja ei esitanud põhjust, miks ta soovis kehtestada maksu jõustumise kuupäevaks määruses 2022/1854 sätestatud kuupäevast erineva kuupäeva, ning CREGi ja Belgia riigi seisukohale, et maksustamiskord on oma olemuselt hübriidne (1. augusti ja 30. novembri 2022. aasta riiklik meede ning seejärel määruse 2022/1854 rakendamine alates 1. detsembrist 2022), ei anna kinnitust ka ettevalmistavate materjalide uurimine.
- 52 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et selle määruse artikli 22 lõikega 2, mis kehtestab liigtulu ülempiiri jõustumiskuupäevaks 1. detsembri 2022 ja tagab seeläbi liikmesriikidevahelise koordineerimise, võivad olla vastuolus liikmesriigi meetmed, mis näevad ette selle korra rakendamise alates varasemast kuupäevast.
- 53 See kohus viitab sellega seoses määruse põhjendusele 11, milles on märgitud, et „[t]urutulule kehtestatud kooskõlastamata ülempiirid [...] toodetud elektrile võivad põhjustada olulisi moonutusi energiaallikate vahel liidus“. See kohus viitab ka liidu õiguse esimuse ja tõhususe põhimõtetele ning liidu ja liikmesriikide vahelise lojaalse koostöö põhimõttele.
- 54 Määruse 2022/1854 artikli 8 lõike 1 punkti a osas ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohus selgelt aru, kas liikmesriikidele jäetud võimalus „jätta kehtima või kehtestada meetmeid, mis piiravad [...] elektri tootjate turutulu veelgi“ hõlmab

võimalust rakendada ülempiiri korda enne selle määruse jõustumiskuupäeva, samas kui just nimelt selle määruse sätted ülempiiri kohta (sealhulgas määruse artikkel 8) on kohaldatavad alles 1. detsembrist 2022 kuni 30. juunini 2023.

- 55 Neil asjaoludel leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et on vajalik esitada Euroopa Kohtule küsimus selle kohta, kuidas tõlgendada määruse 2022/1854 artikleid 6, 7, 8 ja 22, seostatuna liidu õiguse esimese ja tõhususe põhimõtetega ning lojaalse koostöö põhimõttega, et teha kindlaks, kas nende sätetega on vastuolus riigisisese meetmed, mis näevad ette elektritootjate liigtulu ülempiiri kehtestamise alates varasemast kuupäevast, kui on ette nähtud selles määruses.

Eelotsuse küsimused

1. Kas nõukogu 6. oktoobri 2022. aasta määruse (EÜ) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid, artikleid 6, 7 ja 8, koostoimes artikli 2 punktidega 5 ja 9, arvestades kõiki selle määruse põhjendusi ning koostoimes eelkõige ELTL artikliga 288 ja ELL artikliga 6, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisuguste riigisiseste meetmete rakendamine, nagu on sätestatud elektriseaduse artiklis 22 *ter*, iseäranis selle lõike 5 teises lõigus, mis näevad ette, et määruse artiklis 6 ette nähtud ülempiiri rakendatakse elektritootjate liigtulu maksustamise teel, kui tulu liigsus võrreldes kehtestatud ülempiiriga pannakse paika turutulu alusel, mis määratakse teatud üksuste puhul kindlaks ümberlukkamatute eelduste abil, millega arvutatakse välja teoreetiline tulu (vt elektriseaduse artikli 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punktid 1 ja 2), takistades maksu tasuma kohustatud isikutel deklareerida oma tegelikku tulu ja sellele tugineda?
2. Kas nõukogu 6. oktoobri 2022. aasta määruse (EÜ) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid, artikleid 6, 7 ja 8, koostoimes artikli 2 punktidega 5 ja 9, arvestades kõiki selle määruse põhjendusi ning koostoimes eelkõige ELTL artikliga 288 ja ELL artikliga 6 ning proportsionaalsuse põhimõttega, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisuguste riigisiseste meetmete rakendamine, nagu on sätestatud elektriseaduse artiklis 22 *ter*, iseäranis selle lõike 5 teises lõigus, mis näevad ette, et määruse artiklis 6 ette nähtud ülempiiri rakendatakse elektritootjate liigtulu maksustamise teel, kui tulu liigsus võrreldes kehtestatud ülempiiriga pannakse paika turutulu alusel, mis määratakse teatud üksuste puhul (vt artiklis 22 *ter* lõike 5 teise lõigu punktid 3, 4, 5 ja 6) kindlaks eelduste abil, mis on kirjelduse kohaselt ümberlukkamatavad, kuid mida saab ümber lükata üksnes nii, kui esiteks esitatakse tõendid kõikide oma üksuste tegelike tulude kohta, sealhulgas nende üksuste kohta, mis ei kuulu määruse kohaldamisalasse, ning teiseks jällegi vaid teatud eeldusi kasutades, takistades seega maksu tasuma kohustatud isikutel deklareerida oma tegelikku tulu ja sellele tugineda?

3. Kas nõukogu 6. oktoobri 2022. aasta määruse (EÜ) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid, artikleid 6, 7, 8 ja 22, koostoimes liidu õiguse esimuse ja tõhususe põhimõtetega ning lojaalse koostöö põhimõttega (ELL artikli 4 lõige 3), eelkõige ELTL artikliga 288, ning arvestades selle määruse põhjendusi, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisuguste riigisiseste meetmete kohaldamine, mis on võetud pärast selle määruse jõustumist, nagu elektriseaduse artikli 22 *ter* lõige 1, mis on lisatud 16. detsembri 2022. aasta seadusega ning mis näeb ette elektritootjate turutulu ülempiiri süsteemi rakendamise alates kuupäevast, mis on varasem kui 1. detsember 2022, nimelt 1. augustist 2022?

Kiirendatud menetluse taotlus

- 56 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus lahendab asja vastavalt elektriseaduse artiklile 29 *bis* ajutiste meetmete kohaldamise menetluses, taotleb ta eelotsusetaotluse kiirendatud menetlust vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 105.